

Живорад Ајдацић

Културна политика у транзицији

Избори без културе

У својим програмима, у предизборној кампањи, политичари и не помињу културу, а она је један од стубова опстанка и развоја народа.

Јутро, после изборне ноћи 7. маја. Приметио сам да су се политичке странке и кандидати у агресивној и бесомучној предизборној кампањи, по принципу “циљ оправдава средство”, служили свим и свачим, само не културом, нити су је помињали у својим програмима. Исто то чине и председнички кандидати.

Гледајући предизборну кампању човек би помислио да живимо у уређеном друштву. Али, заблуда траје кратко, само до тренутка у коме почиње изношење “прљавог веша” на рачун супарничких партија и политичара, и схватања да нико од њих у својим програмима и не помиње културу као један од стубова опстанка и развоја народа. Притом се сви позивају на европске стандарде у којима су култура и уметничко стваралаштво, уз спорт, најзначајније области за сваку нацију. Нико не помиње зашто Народни музеј у Београду не ради више од 10

година, под изговором да нема адекватан простор за смештај експоната током реконструкције зграде, а гувернер Народне банке Србије, уместо у новој згради на Славији, седи у прелепој згради у улици Краља Петра, која је изузетно здање за музеј. Или, Председник Србије, смештен је у згради бившег музеја кнеза Павла на Андрићевом венцу.

Музеј града, са традицијом преко 100 година, треба да се смести у бившу зграду Војске Србије у Ресавској улици, захваљујући споразуму Града и Војске о преузимању те зграде.

Преко 30 година води се расправа о изградњи опере Народног позоришта за коју постоји пројекат, да се смести на простору биоскопа “Балкан”, а и најновији предлог и пројекат који је урадио архитекта проф. Палишашки са својим колегама о изградњи опере преко пута Дома Војске и Народног позоришта. На челу одбора који је водио ову акцију био је истакнути оперски уметник покојни Живан Сарамандић, не доживевши разна обећања и трајно решење опере. И даље опера

Народног Позоришта егзистира са осам програма месечно.

Коначно је потпуно огољена истина да у нашој политици за културу нема места. Али, политичарима није сметало да у кампањи разне уметнике користе као цветне аранжмане, и да немилосрдно троше средства која би била драгоцене за праве вредности у култури.

Узмимо само пример Секретаријата за културу Војводине који је ове године издојио за “Егзит” 24 милиона динара, не рачунајући средства града Новог Сада која, су, можда, и већа од овог износа. С друге стране, за значајну манифестацију “Стеријино позорје” издвојена су само 4 милиона динара, а за “Змајеве дечије игре” свега 320 хиљада динара.

Не треба бити против “Егзита” на коме се, успут, изводи углавном страна музика, и на коме се догодила погибија, хапшење нарко-дилера и још којешта, да манифестације ове врсте не финансира држава, већ заинтересовани појединци и агенције које ће пословати по тржишним принципима. Овако се уништава уметничко-музичко стваралаштво овог поднебља за рачун појединих група које афирмишу стандарде својих земаља, а неретко и нижеразредних извођача, учесника у сличним манифестацијама. Ово се може применити и на Београдски фестивал игре (БФИ) чији су приватни оснивачи Аја Јунг и бивши министар Небојша Брадић, за који се издвајају милионска средства (а замислите фестивал балета без учешћа руског балета). Аја Јунг, приватни власник поменутог фестивала, гле смелости, изјављује и критикује чланове комисије Секрета-

ријата за културу града Београда да су нестручни, с обзиром да је тражила 7 милиона динара, а добила 500 хиљада динара, од укупно 15 милиона динара колико је комисија имала на располагању за 90 пројеката и програма колико је предложено. Треба се запитати, поред менаџерског умећа (где је, изгледа, успешна), које резултате Аја Јунг показује у балетској струци. Нека одговори Удружење балетских уметника Србије. А што се тиче комисије у којој су седели професор ФДУ-а, редитељ и драмски писац, драматург, критичар позоришне уметности и критичар балетске уметности, остаје без коментара.

Ако је Граду и Аји Јунг потребан фестивал игре, нека Град буде оснивач тог фестивала као и других многобројних градских манифестација попут Битефа, Феста, Бемуса и др.

Нова Влада из основа мора да промени концепт финансирања културе и уметничког стваралаштва, а већ формиран Национални савет да донесе стратегију развоја културе која припада искључиво Народној скупштини (а не министру и Влади). То је једини начин да се врхунска и национална култура заштите од политиканства.

ФИЛМ “У ЗЕМЉИ КРВИ И МЕДА” РЕЖИСЕРКЕ АНЂЕЛИНЕ ЦОЛИ

Анђелина Цоли, велики светски редитељ и незаобилазна светска интелектуална појава XX века, дошла је до својих бројки силованих и страдалих у недавном југословенском грађанском рату. Шта зна Црвени крст!? Она је после двадесет година портпарол идеје о оном броју од 250.000 мртвих, међу којима Србе нико не помиње. Када се

изму у обзир њене изјаве да су јој у писању сценарија помагали генерал Весли Кларк, који је командовао снагама НАТО приликом бомбардовања СР Југославије 1999. године, и покојни дипломата САД-а Ричард Холбрук, који је диктирао Дејтонски споразим и здушно помагао албанске сепаратисте на Косову, они који нису успели да досегну број од 250.000, све постаје јасније, а Џоли је још притом у одјавној шпици навела да је 50.000 Бошњакиња силовано у рату. Какав ауторски тим?! На највишем нивоу! Консултовала је људе који су диктирали природу и размере тог рата. Њен посао био је да сферу чињеница замени лажима, јер истина може бити опасна по власт која је планирала толико мртвих, а намера је да се филм прикаже у преко две стотине земаља широм планете.

Анђелина Џоли, која је у српским медијима обојавана као лепотица и глумица, кроз причу о љубави Србина и Бошњакиње поновила је ноторне лажи о Србима. Први је на то указао новинар и издавач Милијан Дорић из Лос Анђелеса који је јавно реаговао чим је видео филм. Он каже: “Анђелина Џоли би можда волела да се мисли да је филм уметнички, али, у суштини, ово дело је чиста анти-српска пропаганда. Режијерка публици шаље поруку да су Срби тотално луди, дивље звери, а муслимани наивне жртве. Српска православна црква је у филму оптужена за злодела...”.

Морбидна љубавна прича завршава се тако што Данијел убија Ајилу, пуцајући јој у главу, па пада на колена и виче: “Ја сам ратни злочинац!”. Филм Анђелине Џоли покушај је кинематографског геноцида. Дорић та-

кође тврди да се по Холивуду прича да је филм финансиран новцем из Саудијске Арабије и да је Анђелина Џоли одабрана као сценариста и Режијер због својих политичких ставова. “Она није неука, блиска је вашингтонским политичарима” – каже Милијан Дорић.

Дорић такође каже: “Џолијева је потрошила 13.000.000 долара за овај филм, а он јој доноси малу зараду. Један биоскоп у Лос Анђелесу скинуо је овај филм са репертоара после само три пројекције, што је огроман неуспех”.

Добро је познато да је њен отац, Холивудски глумац Џон Војд, похађао Степинчеву средњу школу у Њујорку. Изграђена је 1950. године и добила је име по хрватском католичком свештенику осуђеном за злочине над Србима и Јеврејима током Другог светског рата. То да је Џон Војд практично ђак Алојзија Степинца можда је кључ анти-српске кампање његове кћерке.

Филмски критичари Њујорк тајмса су написали да је тај филм велико разочарање. Са толико неуспелих филмова о рату у бившој Југославији ни један продуцент не би радио још један такав филм, нарочито после промашаја Анђелине Џоли. У Холивуду се међутим прича да ће Џон Траволта и Роберт Де Ниро радити филм о Србији. Сви знамо да Де Ниро воли Србију и да ће урадити филм који ће нас уверити у супротно од онога о чему говори филм “У земљи крви и меда”.

Није случајно, иза ових скривених намера глумице, новопечене редитељке и амбасадора Уједињених нација, Анђелине Џоли стоји идеја да се затражи укидање “геноцидне Републике

Српске”, што је изазвало шок у јавности. Милорад Додик, председник Републике Српске, изненађен је најавом Анђелине посете Бањалуци, али није забринут: “Невероватно и недопустиво! Она може да мисли шта хоће, али РС је израз воље Српског народа и она никако не би смела да се уплиће у наше постојање, а ни да суди каква смо ми држава. Нека се држи својих филмова. Овакве најаве прелазе границе укуса. Ми, наравно, нећемо бити домаћини такве манифестације у Бањалуци.” – рекао је Додик.

Врхунац свега долази – из Србије! Понизно зову госпођу Џоли да одвоји време и у Србију дође са својим филмом, исти овде покаже и да је затим стојећи поздравимо када буде изашла на бину. Још једна потврда болесног српског мазохизма, против којег изгледа нема лека.

То су они исти што су почетком 90-их клечали у Пионирском парку и на Тргу Републике (Позоришном тргу) против “српске агресије на друге народе” и због “српског фашизма”. Анђелина Џоли не треба да брине, биће дочекана са осмехом од ува до ува. Публика ће јој пљескати и гурати се да јој приђе што ближе, ако може и да је дотакне, као неко божанство. Њој самој ништа неће бити јасно, питаће се: “Какав је ово народ забога, ја их ојадила, а они ме славе?”. Сигурно још није чула за српски мазохизам, најогавнији и најодвратнији од свих.

Треба истаћи да су малобројни, али врло значајни филмски ствараоци реаговали на памфлет: Емир Кустурица, Бата Живојиновић “Валтер који брани Сарајево” и новопечени редитељ, глумац Драган Бјелогрић који је до-

живео велики успех са филмом “Монтевидео, Бог те видео”, и који је Џолијин филм назвао “мармеладом”.

РЕАГОВАЊА НА ТЕКСТ САВЕТНИКА ПРЕДСЕДНИКА СКУПШТИНЕ ЦРНЕ ГОРЕ АНДРЕЈА НИКОЛАИДИСА

Николаидис је објавио на порталу “Аналитика” текст пун говора мржње, коментаришући прославу 20 година постојања Републике Српске у дворани “Борик” у Бањалуци. У коментару је написао да би цивилизацијски искорак био да је употребљен експлозив у дворани “Борик” у којој су биле најистакнутије личности Републике Српске на челу са председником Милорадом Додиком, председник Републике Србије Борис Тадић, духовници предвођени патријархом српским Иринејом, уметници и неколико хиљада званица.

Ко је Андреја Николаидис? Рођен је 1974. године у Сарајеву, а у Црну Гору доселио се са породицом 1992. године. Води порекло од грчке породице из Албаније док се национално изјашњавао као Црногорац. Не постоје подаци о томе да је завршио факултет, али ипак ради на месту саветника за културу и слободну јавност у кабинету председника Скупштине Црне Горе. Андрејин отац Јован, широј јавности је познат по ставу да Црногорци хитно треба да ставе на хируршки сто и оперишу Светог Петра Цетињског и Његоша, јер је, како је тврдио, “први геноцидан на делу, а други на перу”. Исти Андреј, како кажу, није могао да спава ноћима када је изгубио спор по тужби Емира Кустурице због погрдног и увредљивог текста који је о њему написао у “Монитору”. Спор је

изгубио и платио одштету од 12.000 евра, а новац за казну сакупљали су његови истомишљеници.

Професор бањалучког Правног факултета Петар Кунић, сматра да постоји утемељен основ за подизање оптужнице. Такве ствари се кажњавају у савременом свету, јер су Николаидисови ставови позив на чињење злочина. Он својим писањем може утицати на младе људе, што је потенциално веома опасно. Државни тужилац у Подгорици, Љиљана Кликовац, истиче интересовање надлежног тужилаштва за овај скандала.

У одбрану Андреја су стали Сретен Угричић, Ненад Прокић, Филип Давид, Борка Павићевић, Ласло Вегел, Владимир Арсенијевић, Балша Брковић, Божо Копривица, Светислав Басара, Гордана Логар, Милош Васић, Дејан Илић, Соња Бисерко, Чеда Јовановић, екипа истомишљеника о планираном злочину у “Борику” у Бањалуци. Бранећи планирани злочин, представљали су се као Форум елите српске књижевности?! Заменом теза, заборавајући злочин и изједначавајући га са слободом говора! Која је то организација Форум српских писаца. Да ли је истима познато да Народна библиотека пет година није радила – Угричић, као директор, укинуо је Дан Народне библиотеке 6. април и установио други датум. Да ли знају да је Угричић склонио витрине са музејским књигама које су попаљене 6. априла 1941. године, вероватно да се не би потресали Немци који долазе у Библиотеку. Да ли исти знају, да је Угричић био на челу Соросеве комисије за Војводину, и да је тако и дошао на чело Народне библиотеке Србије? Да

ли исти знају да је Угричић, као директор укинуо награде за најчитанијих књиге Србије и увео неке друге награде? Да ли знају, када кажу за Угричића да је велики писац, шта је то написао за насушну културу Србије? Професор, психолог Жарко Требјешанин, наглашава да је непојмљиво да српски писци подржавају Николаидисове изјаве, мада подршка Угричића Николаидису ипак не чуди јер је он сличне ставове показивао и раније. Познато је да је постојао дипломатски спор између Србије и Црне Горе поводом случаја Николаидиса. Мирјана Бобић Мојсиловић у свом ауторском тексту “Скандал са оружјем у “Борику” у Бањалуци”, дојаве да се спрема атентат на државнике, веродостојнике и посетиоце, још скандалознији текст извесног саветника Ранка Кривокапића, а затим петиција српских “интелектуалаца” који подржавају тог аутора, затезање односа на релацији Србија Црна Гора, реакција Ивице Дачића и састанак српске Владе, смена директора Народне библиотеке, и затим поново реакције српских “интелектуалаца” нису ништа друго него слика и прилика моралног расула ове земље. Скандал добија на својој беди и због чињенице да је део овдашње јавности покушао да од целе ове приче направи смејурију, виц и “добар фазон”. У земљи у којој је убијен премијер, правити вицове на тему ове терористичке приче, представља дно дна – тим пре што се сада у утркивању у духовитости, минимализује чињеница да је заиста оружје пронађено на месту на коме су се налазили високи званичници, да је ухапшен човек који је оружје донео... У свакој нормалној земљи на свету, реакција државе, ми-

нистра полиције, била би иста, било које јавно подржавање атантата било би осуђено. У разваљеној Србији, међутим булумента “интелектуалаца” који су каријере и направили потписивањем петиција, пожурила је да подржи извесног списатеља Николаидиса. Петиционаши су се онда нашли уверени што је Ивица Дачић осуо палбу на директора Народне библиотеке, такође једног од потписника петиције. И управник је, иако се извињавао због своје несмотрености ипак смењен. А онда је Борка Павићевић изјавила да је та смена страшна јер говори о слободи мишљења. Да је неко негде написао да би цивилизацијски чин био да се изврше атентати на неке од потписника фамозне петиције, ствар би била схваћена далеко озбиљније и бука би

стигла до Хашког трибунала. Шта су Борис Тадић, Додик или Патријарх наспрам српских “интелектуалца”?

ДИНКИЋ ЗЛОУПОТРЕБЉАВА КУЛТУРУ

У предизборној кампањи лидер УРС-а Млађан Динкић злоупотребљавао је културу у политичке сврхе. Пропагирао је да се не плаћа музички динар за ауторе и интерпретаторе од стране увозника, кафића, фризерских радњи, дискотека и слично, без обзира на Закон о ауторским и сродним правима из 2009. године који је усаглашен са европским стандардима. Али, то и не чуди јер он је тражио и укидање фискалних каса које је сам увео, и предложио да се ПДВ плаћа по наплати, а не по фактурисању, што је такође његов експертски изум.

